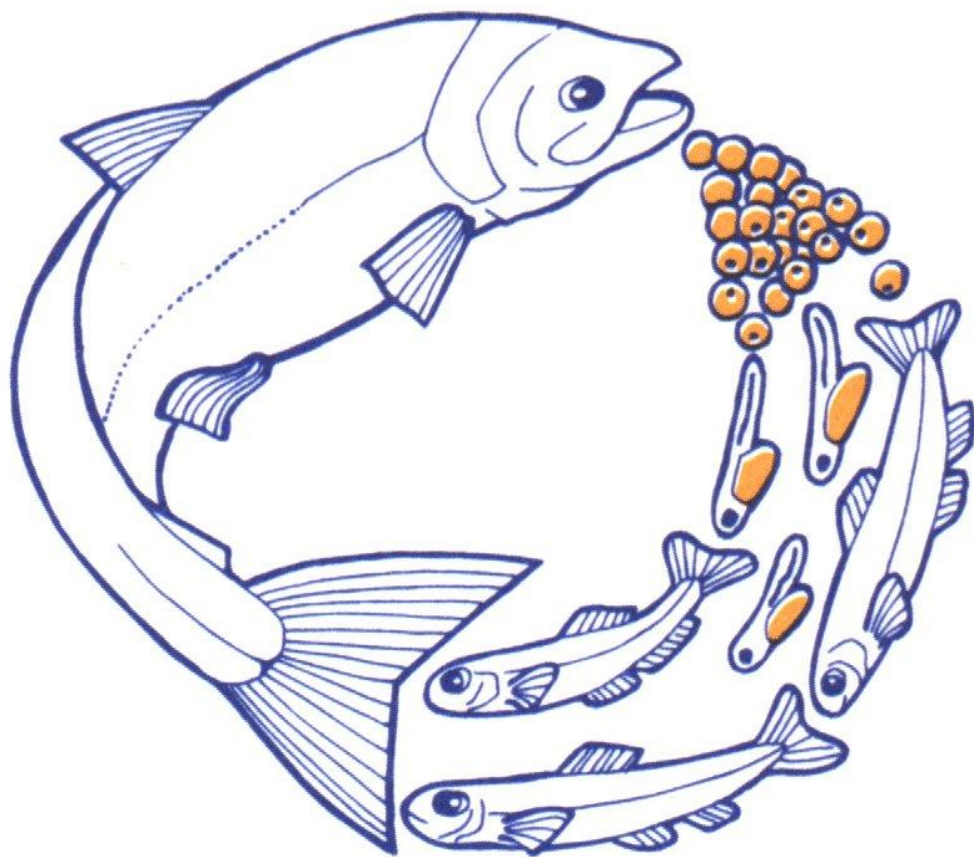

DCV

Danmarks Center for Vildlaks

Aktivitetsrapport
2017

Danmarks Center for Vildlaks
Aktivitetsrapport
2017

Forord

Denne aktivitetsrapport er ment som information om Danmarks Center for Vildlaks (DCV) forskellige aktiviteter, samt som afrapportering til myndighederne i forbindelse med tilladelser opnået i 2017 eller tidligere. Den beskriver mængden af laks og ørreder, der sættes ud, udsætningsvandløbene, indfangning og afstrygning af moderfisk samt beholdningen af fisk til udsætning. Desuden er der en kort beskrivelse af de øvrige aktiviteter som DCV har beskæftiget sig med i 2017. Yderligere information kan fås ved at rette henvendelse til Danmarks Center for Vildlaks via e-post: dcv@vildlaks.dk eller telefon: 86 44 72 98. Generelle informationer om DCV kan ses på internetadressen www.vildlaks.dk.

Danmarks Center for Vildlaks består af to afdelinger: DCV-Randers og DCV-Skjern. Hos DCV-Randers produceres lakseungfisk til udsætning i Gudenåen og til diverse tyske vandløb. Derudover produceres der aborre-sættefisk til videre opdræt. Hos DCV-Skjern produceres lakse- og ørredungfisk til udsætning i Skjern Å systemet samt lakseungfisk til de øvrige vestvendte jyske laksevandløb.

Udover produktion af udsætningsfisk deltager DCV også i forskellige fiskeribiologiske undersøgelser, samt forsøgsopdræt hovedsageligt i samarbejde med DTU-Aqua. Desuden bidrager DCV aktivt med rådgivning omkring udsætningsplaner. I perioden 2016-2020 udfører DCV sammen med DTU-Aqua et stort 4-årigt forskningsprojekt – Den Store Lakseundersøgelse. Information herom kan findes på www.danmarksvildlaks.dk.

DCV udfører også konsulentopgaver på vandløbsområdet, eks. projektering af vandløbsrestaurering, effektundersøgelser, bestandsundersøgelser m.m.

Tak til sponsorer og bidragsydere, foruden DCV ikke ville være i stand til at ophjælpe og sikre den danske laksebestand.

Indholdsfortegnelse

1.	Udsætninger	3
1.1	Udsætninger i danske vandløb.....	3
1.2	Eksport til Tyskland.....	5
2.	Fangst af laks og ørred.....	5
2.1	Gudenåen – indfangning af laksemoderfisk.....	5
2.2	Gudenåen – lystfiskerfangster	7
2.3	Skjern Å – lystfiskerfangster	7
2.4	Varde Å – lystfiskerfangster	7
2.5	Ribe Å – lystfiskerfangster	7
3.	Indlægning og afstrygning af laksemoderfisk.....	8
3.2	Indlægning og afstrygning – Gudenåen	8
3.2	Indlægning og afstrygning – Skjern Å, Varde Å og Ribe Å.....	8
3.4	Afstrygning af genbank	11
4.	Beholdning af fisk	12
4.1	DCV-Randers.....	12
4.2	DCV-Skjern.....	12
5.	Øvrige aktiviteter	13
5.1	Vandløbsrådgivning.....	13
5.2	Aktiviteter i Tyskland.....	13
5.3	Mærkningsundersøgelser.....	13
5.4	Opdræt af aborrer	14
5.5	Den Store Lakseundersøgelse	14
5.6	Laksens Hus	14
6.	Personale	16

1. Udsætninger

1.1 Udsætninger i danske vandløb

Der blev i 2017 udsat 141.590 1-års laksesmolt i Gudenåen nedstrøms Tangeværket. Laksesmoltene var afkom af moderlaks opfisket fra Gudenåen og Storåen i efteråret 2015. Udover 1-års smoltene, blev der udsat 24.700 stk. 1-års ikke smoltificerede ungfisk og 44.500 stk. ½-års laks. 1-års fiskene var, som smoltene afkom fra moderlaks fra Gudenåen og Storåen. ½-års laksene var afkom fra moderlaks fra Gudenåen. Den samlede lakseudsætning i Gudenåen var på 210.790 stk. Udsætningslaksene til Gudenåen blev produceret på anlægget i Randers. Se tabel 1.

Tabel 1. Udsætninger af laks i danske vandløb 2017. F = fedtfinnen afklippet. F+cwt = fedtfinnen afklippet og fisken mærket med et coded wire tag. I 1-års ungfiskene blev mærket placeret i næsebrusken, og i 1-års smoltene blev mærket placeret under rygfinnen.

Afd.	Type	Vandløb	Mærket	Antal
Randers	1-års smolt	Gudenå	Nej	141.590
Randers	1-års ungfisk	Gudenå	Nej	24.700
Randers	½-års ungfisk	Gudenå	Nej	44.500
Skjern	1-års smolt	Skjern Å + tilløb	F+cwt	20.500
Skjern	1-års ungfisk	Skjern Å + tilløb	F+cwt	56.000
Skjern	½-års ungfisk	Skjern Å + tilløb	F	107.000
Skjern	1-års ungfisk	Varde Å	F	15.000
Skjern	½-års ungfisk	Varde Å	F	50.000
Skjern	1-års ungfisk	Ribe Å	F	20.500
Skjern	½-års ungfisk	Ribe Å	F	30.000
Skjern	½-års ungfisk	Sneum Å	Nej	35.000
Skjern	½-års ungfisk	Kongeå	Nej	35.000
Skjern	½-års ungfisk	Brede Å	Nej	10.000
Skjern	½-års ungfisk	Vidå	Nej	60.000

Fra anlægget i Skjern blev der i alt leveret 20.500 stk. 1-års smolt, 91.500 stk. 1-års ungfisk og 327.000 stk. ½-års ungfisk til Skjern Å, Varde Å, Ribe Å, Sneum Å, Kongeåen, Brede Å og Vidå. Fordelingen til de forskellige vandløb ses i tabel 1. Udsætningslaksene til Skjern Å, Varde Å og Ribe Å blev mærket med et

finneklipe (fedtfinnen) for senere at kunne skelne vilde laks fra udsatte laks. Ydermere blev 1-års smoltene og 1-års ungfiskene, udsat i Skjern Å mærket med et coded wire tag. Det skete for at kunne evaluere udbyttet af de tre udsætningstyper.

Det begrænsede antal ørreder DCV producerer på anlægget ved Skjern, blev udsat som Yngel i Skjern Å og ½-års fisk i Hover-Venner Å. Se tabel 2.

Tabel 2. ørredudsætninger fra DCV-Skjern 2017.

Type	Vandløb	Antal
Yngel	Skjern Å	10.000
½-års	Hover-Venner Å	5.100

1.2 Eksport til Tyskland

Leveringer af lakseæg, -yngel og -ungfisk fra DCV til udsætninger i tyske vandløb i 2017, er vist i tabel 3.

Tabel 3. Antal lakseungfisk og -æg leveret til udsætning eller videreopdræt i Tyskland i 2017. Ätran er laks hvis genetik stammer fra den vestsvenske elv af samme navn. Dansk er laks af dansk afstamning produceret på overskudsmateriale fra Gudenåen og Storåen.

Type	Stamme	Antal	Vandsystem
Øjenæg	Ätran	385.000	Elben
Øjenæg	Ätran	200.000	Rhinen
Øjenæg	Dansk	10.000	Weser
1-års smolt	Dansk	11.850	Weser
1-års smolt	Dansk	8.250	Ems
1-års ungfisk	Dansk	12.500	Elben
1-års ungfisk	Dansk	2.350	Ems
½-års	Dansk	98.450	Elben
Grønæg	Ätran	50.000	Elben

Der blev i alt eksporteret 50.000.stk. grønæg, 595.000 stk. øjenæg, 14.850 stk. 1-års ungfisk, 98.450 stk. ½-års laks, og 20.100 stk. 1-års smolt til tyske vandløb i 2017.

2. Fangst af laks og ørred

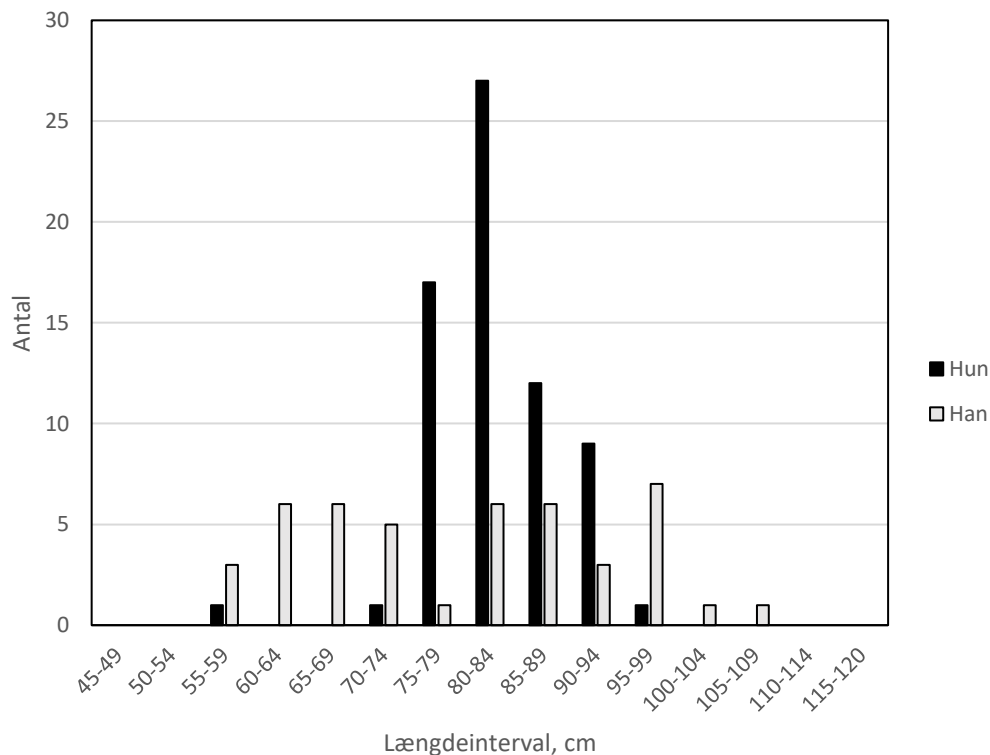
2.1 Gudenåen – indfangning af laksemoderfisk

Som i de tidligere år, foregik elfiskeriet efter laksemoderfisk i samarbejde med Bjerringbro og Omegns Sportsfiskerforening, Langå Sportsfiskerforening, Randers Sportsfiskerklub og Gudenåens Ørredfond. Elfiskeriet fandt sted mellem Tangeværket og Ulstrup i perioden 16.-22. november. Udover laksemoderfisk blev der også indsamlet havørredmoderfisk. Disse blev, efter hver befiskning, overdraget til Gudenåens Ørredfond. Fangsterne er vist i tabel 4.

Tabel 4. Samlet fangst ved elfiskeri i Gudenåen i 2017. Vandstanden ved Bjerringbro er angivet i meter over dansk normal nul efter data på hydrometri.dk. Laks: Tallet i parentes angiver antal laks, der blev genudsat.

Dato	Strækning	Vandtemp., °C	Vandstand, m	Laks	Havørreder
16. november	Bjerringbro - Ulstrup	5,5	3,93	41	2
20. november	Tangeværket - Bjerringbro	4,4	3,96	40 (1)	4
21. november	Bjerringbro - Ulstrup	3,5	4,00	25 (49)	2
22. november	Stenstrækningen v. Ulstrup	4,3	4,03	7 (11)	2

Der blev i alt fanget 174 laks og 10 havørreder i Gudenåen. Der blev fanget langt flere laksehunner end hanner, derfor blev laksehunnerne genudsat den 21. og 22. november. Der blev hjemtaget i alt 68 hunner og 45 hanner. Længdefordelingen af de hjembragte laks er vist på figur 1.

Figur 1. Længdefordeling hos laks fanget ved elfiskeri i Gudenåen i 2017.

2.2 Gudenåen – lystfiskerfangster

Hjemmesiden gudenaasammenslutningen.dk viser alle registrerede laksefangster fra Gudenåen i 2017. Det samlede antal laksefangster i Gudenåen i 2017 var på 875 laks. Det er 105 % flere laksefangster i forhold til 2016, hvor der blev indberettet 426 laks.

2.3 Skjern Å – lystfiskerfangster

Lystfiskere ved Skjern Å har pligt til at rapportere om fangster af laks og havørreder til Skjern Å Sammenslutningen. I 2017 blev der i sammenslutningen registreret 1.684 laksefangster, hvoraf 1.366 blev genudsat, samt 405 havørredfangster (282 genudsat). Det er 37 % flere laks end i 2016, hvor 1.227 laks blev indberettet.

2.4 Varde Å – lystfiskerfangster

Lystfiskere ved Varde Å fangede i 2017 i alt 932 laks, hvoraf 755 blev genudsat <https://varde-sportsfiskerforening.dk/wp-content/uploads/2017/12/Fangststatistik-2017-Tal-fra-Varde-%C3%85-alt-er-lagt-p%C3%A5-hjemmesiden.pdf>

2.5 Ribe Å – lystfiskerfangster

Lystfiskere ved Ribe Å fangede i 2017 i alt 831 laks, hvoraf 743 blev genudsat (Preben Nielsen, pers kom.).

3. Indlægning og afstrygning af laksemoderfisk

3.1 Indlægning og afstrygning – Gudenåen

I efteråret 2017 blev der hjembragt 113 laks fra Gudenåen fanget vha. elfiskeri. Antal hanner og hunner samt ægudbyttet er vist i tabel 5.

Tabel 5. Laks fra Gudenåen 2017. Døde betegner de laks, der omkom før afstrygningstidspunktet. Benyttede betegner det antal laks, der er afstrøget for kønsprodukter.

	Indlagt	Døde	Genudsat	Benyttede	Ægvolumen, l
Hunner	68	4	6	58	63,5
Hanner	45			45	-
Total	113	4	6	103	

Af de 113 indlagte laks døde 4 (3,5 %) før afstrygningstidspunktet. Det er på samme lave niveau som i 2016, hvor 5 % døde. Der blev genudsat 6 hunner før afstrygningstidspunktet. Af de 63,5 liter æg, der blev afstrøget af de 58 hunner, blev der kasseret i alt 0,5 liter som overskud. Der blev indlagt 63 liter æg til klækning (alle 58 hunner repræsenteret).

Der blev udtaget vævsprøver fra 20 afstrøgne hunlaks (repræsentativ stikprøve), til veterinære test for anmeldeligt fisesygdomme. Alle prøverne blev fundet fri herfor.

3.2 Indlægning og afstrygning – Skjern Å, Varde Å og Ribe Å

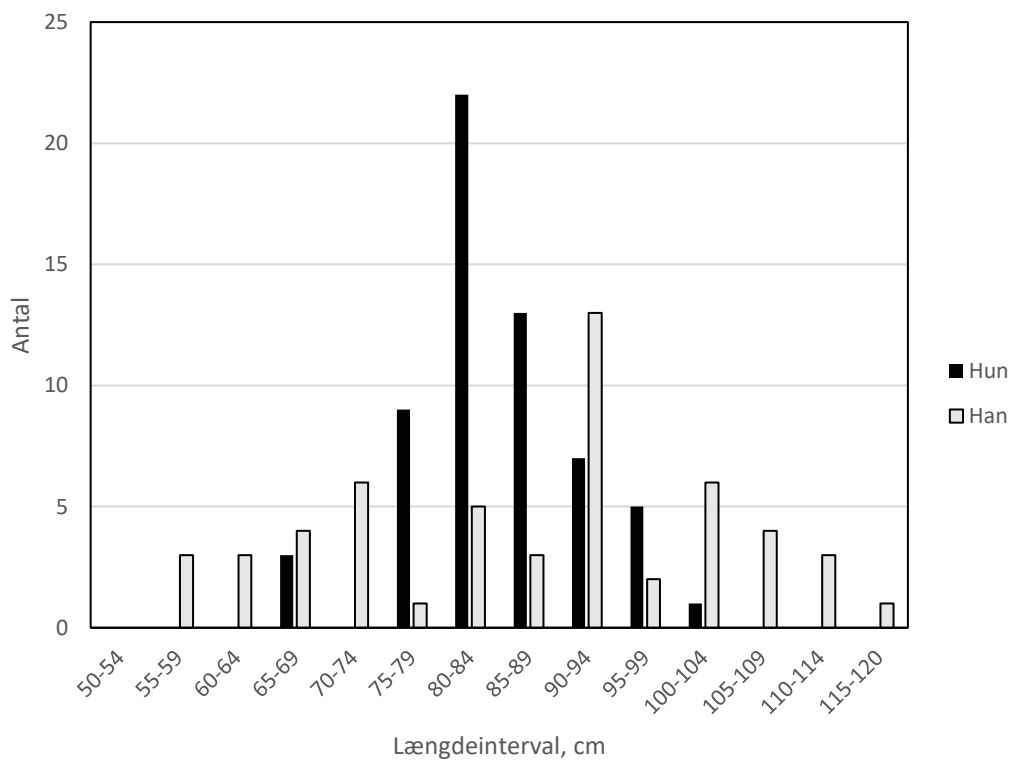
Til DCV-Skjern blev der hjembragt 114 laks fra Skjern Å, fordelt på 60 hunner og 54 hanner.

Fra Varde Å blev der afhentet 102 laks (52 hunner og 50 hanner), og fra Ribe Å 101 laks (51 hunner og 50 hanner) til DCV-Skjern. Længdefordelingerne af laks fra Skjern Å, Varde Å og Ribe Å er vist på figurerne 2, 3 og 4. Afstrøgne fisk og udbyttet af æg er vist i tabel 7.

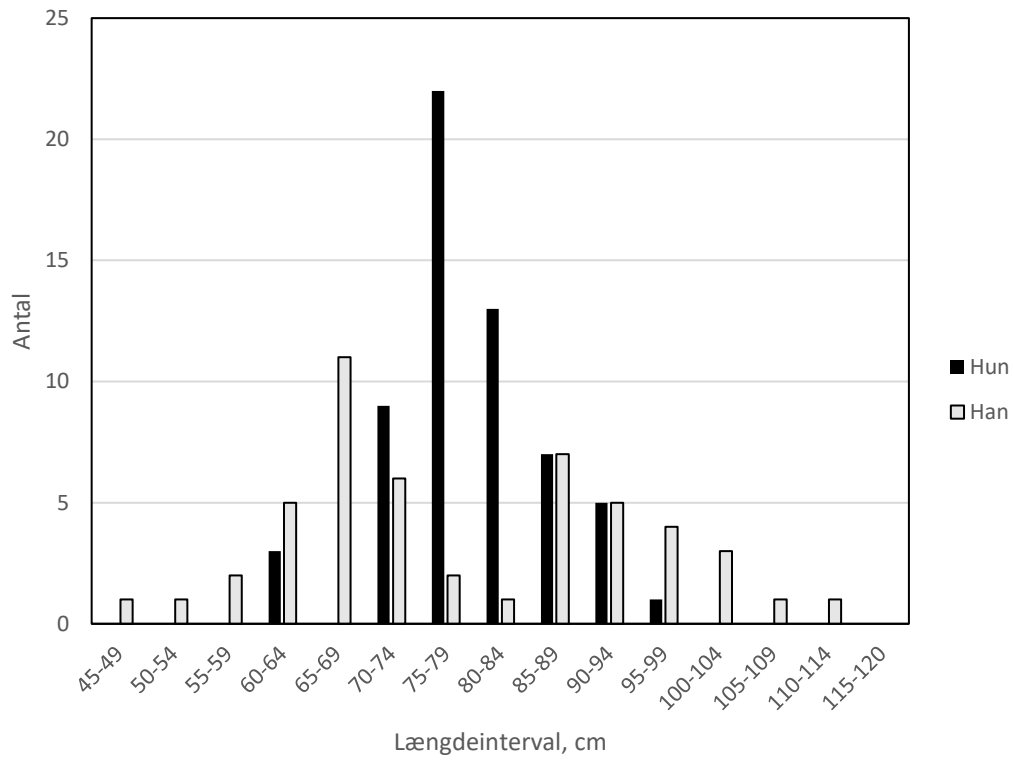
Tabel 6. Laks indlagt fra Skjern Å, Varde Å og Ribe Å i 2017. Udleget/ej strøget er udlegede fisk samt fisk kasseret af veterinære årsager eller pga. mistanke om undsluppet opdrætslaks.

Vandløb	Hunner			Ægvolumen, l	Hanner	
	Afstrøget	Døde/ej strøget	Udleget/ej strøget		Afstrøget	Døde/ej strøget
Skjern Å	59	0	1	70	54	0
Varde Å	50	1	1	63	50	2
Ribe Å	50	1	0	56	49	0
Sum				189		

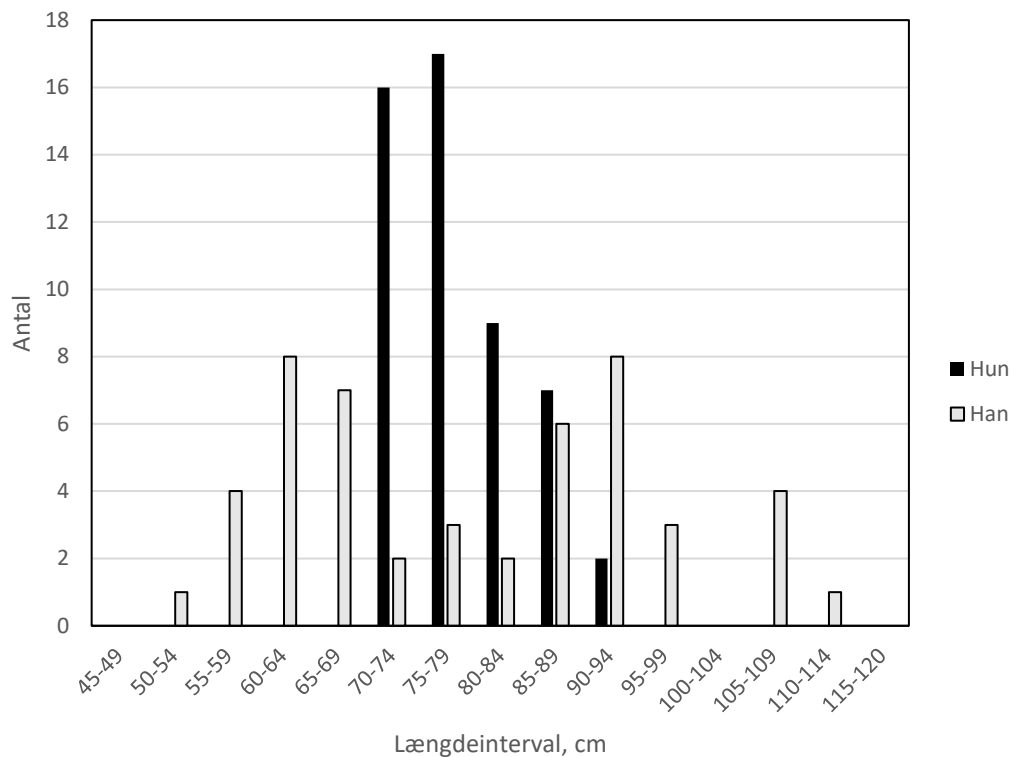
Der blev udtaget vævsprøver fra samtlige afstrøgne hunlaks til veterinære test for anmeldeligt fiske sygdomme. Alle prøverne blev fundet fri herfor.

Figur 2. Længdefordeling af laks fanget ved elfiskeri i Skjern Å 2017.

Figur 3. Længdefordeling af laks fanget ved elfiskeri i Varde Å 2017.

Figur 4. Længdefordeling af laks fanget ved elfiskeri i Ribe Å 2017.

3.4 Afstrygning af genbank

På DCV-Randers opdrættes en selvsupplerende genbank af laks, hvis genetik oprindeligt stammer fra den vestsvenske elv Ätran. Æggene fra disse moderfisk opfylder et behov fra tyske samarbejdspartnere, der arbejder med vestsvenske stammer i Elben og Rhinen. Der blev i alt afstrøget 226 hunner og 183 hanner, hvilket gav 155 liter æg. Af disse blev 5 liter kasseret (dårlig kvalitet) og 10 liter solgt som ubefrugtede grønæg. De resterende 140 liter er blevet lagt i klækkerum til salg som øjenæg i 2018.

4. Beholdning af fisk

4.1 DCV-Randers

Beholdningen af laks per 31. december 2017 hos DCV-Randers fremgår af tabel 8.

Tabel 7. Beholdning af laks hos DCV-Randers per 31. december 2017.

Stamme	Avlsfisk (genbank)	Ungfisk (til udsætning)
Gudenå	0	178.000
Ätran	376	0
I alt	376	178.000

Antallet af ungfisk opfylder efterspørgslen til udsætning.

4.2 DCV-Skjern

Beholdningen af laks og ørreder per 31. december 2017 hos DCV-Skjern fremgår af tabel 9.

Tabel 8. Beholdningen af laks og ørreder hos DCV-Skjern per 31. december 2017.

Stamme	Avlsfisk (genbank)	Ungfisk (til udsætning)
Laks/Skjern Å	0	132.900
Laks/Varde Å	0	20.100
Laks/Ribe Å	0	82.600
Ørreder/Skjern Å		28.100
I alt		263.700

Beholdningen af laks opfylder behovet til udsætningsplanen.

5. Øvrige aktiviteter

5.1 Vandløbsrådgivning

Vandløbsrådgivningen brugte i 2017 mange ressourcer i Den Store Lakseundersøgelse. Herudover blev der udført en del vandløbsopgaver for flere kommuner, primært langs Skjern Å og Gudenåen. I 2017 udførte vi også vores første sø-undersøgelse med oversigtsgarn i Grindsted Eng sø.

5.2 Aktiviteter i Tyskland

DCV har i 2017 samarbejdet med flere tyske myndigheder og interesseorganisationer omkring ophjælpning af laksebestande i bl.a. Rhinen, Elben, Ems og Weser. Desuden er DCV involveret som konsulent i driften af et opdrætsanlæg, der producerer lakseungfisk til udsætning i vandløb i Nordrhein-Westfalen.

5.3 Mærkningsundersøgelser

Danmark

Som led i en generel plan om mærkning af udsætningsfisk, blev alle laks udsat i Skjern Å, Varde Å, Ribe Å og Storåen mærket med bortklipping af fedtfinnen (fedtfinneklip). 1-års ungfiskene, der blev udsat i Skjern Å blev, udover fedtfinneklip, også mærket med wiretag i næsebrusken og 1-års smoltene med et wire tag i rygmuskulaturen. Se tabel 1.

Tyskland

Til Stepenitz, et tilløb til Elben, blev der mærket 51.450 ½-års laks med fedtfinneklip. Til Nuthe, ligeledes et tilløb til Elben, blev der mærket 20.500 ½-års laks ved bortklipping af Højre bugfinne.

5.4 Opdræt af aborrer

Et forsøg med at have 4 årstidsforskudte populationer af gydefisk i 3 anlæg (2 gydeanlæg og ét fælles sommeranlæg), blev afsluttet og metoden forkastet, efter det viste sig at ægkvaliteten blev meget dårlig. Derfor blev strategien ændret og gydefiskene bliver nu i deres respektive anlæg og gennemfører en fuld årscyklus. Eftervirkningerne af den fejlslagne strategi betød desværre, at 3 af gydningerne mislykkedes helt eller delvist. Der blev i alt leveret 70.550 stk. sættefisk i 2017. Der arbejdes nu målrettet med at få produktionen op på et rentabelt niveau igen.

Tablet 9. Beholdning af aborre hos DCV-Randers per 31. december 2017.

	Antal
Moderfisk	2.045
Yngel	452.500

5.5 Den Store Lakseundersøgelse

Den Store Lakseundersøgelse er et 4-årigt forskningsprojekt, som DCV udfører i samarbejde med DTU-Aqua i perioden 2016-2020. Formålet med projektet er at tilvejebringe viden, som direkte kan implementeres i forvaltningsplaner med henblik på at styrke de danske laksebestande. Målet er at laksebestandene når et niveau, hvor de er selvreproducerende og kan tåle et kontrolleret og bæredygtigt rekreativt fiskeri. Forskningsprojektet er delt op i 7 arbejdsplaner. 6 af arbejdsplanerne koncentrerer sig om vigtige elementer i laksens livscyklus fra æg til kønsmodne laks. Den 7. arbejdsplan arbejder med at formidle den opnåede viden og skabe indsigt og forståelse for værdierne af en naturlig og selvreproducerende bestand af laks i danske vandløb. Der kan findes mere information i form af tekst, billeder og video på hjemmesiden danmarksvildlaks.dk

5.6 Laksens Hus

Informations- og videnscentret Laksens Hus er et resultat af en vækstpuljebevilling fra Ringkøbing Skjern Kommune og Herning Kommune til Danmarks Center for Vildlaks i 2016. Laksens Hus ved

Skjern Å åbnede til fiskesæsonens start den 16. april 2017. Som et informations- og videnscenter servicerer Laksens Hus lystfiskere og andre interesserede med bl.a. nyeste viden om fiskeriet og lakse- og ørredbestandenes udvikling, salg af fiskekort mm., guideservice og demonstration af grej. Siden åbningen har aktiviteterne været mange med bl.a. arrangementer målrettet lystfiskere, journalister og erhvervslivet. Med mere end 2600 besøgende i Laksens Hus og en stor berøringsflade på Facebook, er Laksens Hus ved at være kendt som et sted, der er værd at besøge ved Skjern Å.

6. Personale

Det faste personale bestod i 2017 af:

Gert Holdensgaard, administrerende direktør.

Kim Iversen, vandløbsbiolog.

Søren T. Thomassen, produktionsleder.

Søren Larsen, afdelingsleder i Skjern.

Marc Skovby Petersen, fiske- og formidlingsassistent i Skjern.

Janus Lysdal, fiskemester, Randers.

Carsten Staal, fiskemester, Skjern.

John Andersen, produktionsmedarbejder, Randers.

Martin Hage Larsen, biolog Ph.d., Randers.

Mikkel Lodal, lærling, Randers.

Martin Skelmosen, produktionsmedarbejder, Skjern.

John H. Christensen, produktionsmedarbejder, Skjern.

Kenny Frost, formidlingskoordinator, Skjern.

Kristian Meier, biolog Ph.d., Randers.

Lene Carlsen, bogholder, Randers.